

KEIZER

Sarah Sluimer

Keizer

roman

Lebowski Publishers, Amsterdam 2018

Voor de Drie Mannen

© Sarah Sluimer, 2018

© Lebowski Publishers, Amsterdam 2018

Omslagontwerp: Riesenkind, 's-Hertogenbosch

Omslagfoto: Jasper James/Millennium Images, UK

Typografie: Crius Group, Hulshout

Foto auteur: © Jan Willem Kaldenbach

ISBN 978 90 488 4176 9

ISBN 978 90 488 4177 6 (e-book)

NUR 301

www.lebowskipublishers.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Lebowski is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Loop steeds voorbij het open raam.

The Hotel New Hampshire, John Irving

De dokter droeg handschoenen. Voorzichtig schoof hij de haren op de kruin van het jongetje opzij en keek naar de ovale donkere plek.

‘Och,’ zei hij. ‘Och, wat vreemd.’

De moeder zag hoe hij heel voorzichtig op de dunne huid duwde, maar snel zijn vingers terugtrok en de haren gladstreek. Hoe hij zijn mondhoeken even naar achter trok, maar zich direct herstelde. Korte walging.

Het jongetje zat stil op de behandelbank.

De dokter was achter zijn bureau gaan zitten en trok zijn handschoenen vinger voor vinger uit.

‘Mevrouw. Ik zal hier geen doekjes om winden. Een afwijking, ja. Een open fontanel. Daaronder de hersenen. Niets aan te doen. Misschien mettertijd een plaatje. IJzer. Zoiets. Zeer uitzonderlijk. Dit ja. Zeer bijzonder. Zeer kwetsbaar ook. Geen zonlicht bovenop. Geen gymnastiek. Die dingen.’

De moeder greep het knietje van haar zoon beet. De jongen keek verstoord naar de bovenkant van haar hand. Huid op huid. Klam op droog. Hij hield er niet van.

Uit haar keel kwamen zachte piepgeluidjes.

De huilende moeder die steeds krampachtiger in het vlees van haar zoon kneep. De dokter met de benen over elkaar achter zijn bureau.

De jongen kaarsrecht, zijn hoofd zo ver mogelijk bij de hand van zijn moeder vandaan. Zijn blik niet in de kamer.

De moeder schraapte haar keel.

‘Dokter,’ zei ze zacht. ‘Wat nu?’

De dokter schoof zijn stoel iets dichters naar zijn bureau en keek de vrouw recht aan.

‘Mevrouw,’ zei hij. En nog een keer: ‘Mevrouw.’ Hij wachtte even, verzamelde lucht. ‘Het spijt me. Hij zal nooit zo kunnen spelen als de anderen.’

‘Over vijf minuten moet u op. Ik heb een stoel voor u neergezet in de coulissen. U hebt twee minuten bedanktijd. De commissie heeft liever niet dat u iets zegt over de staat van het theater of de kunst of iets. Het is een vrolijke avond. We vieren de successen van het afgelopen seizoen. Tenminste, zo staat het hier.’

De magere jongen liep voor hem uit, een stapel papieren in zijn hand. Hij wees met een knokige vinger op een onleesbaar stukje tekst. Leo volgde hem zwijgend door de catacomben van zijn schouwburg. Hij had zijn grote lijf een uur geleden in een grijs pak gehesen. Zijn donkerblonde, steile haar in een scheiding. Bob had hem, zittend op de rand van het bad, gladgeschooren. Hij had zijn oren dichtgedaan bij het geschraap over zijn keel en wangen.

Op dit soort avonden stroomde de schouwburg vol met meisjes en jongens in zwarte broeken en strakke shirts. Ze kwamen even plotseling als een verkoudheid en waren even vervelend. Met hun nutteloze headsets en hun toontjes en hun pasjes, hun dunne beentjes en hun overmoed maakten ze hem tot een figurant. Of tot een relikwie dat, zorgvuldig opgepoetst, kort tentoongesteld zou worden.

De jongen met de papieren keek even achterom. Bang dat hij zijn speelgoed kwijt zou raken. Leo ving zijn blik. Hij rekte zich uit, vergrootte zijn ogen, sperde zijn neusgaten en trok zijn

bovenlip op. Tanden zichtbaar. Hij zag direct het effect. Diepe angst. Hoekig draaide de jongen zich weer om. Zijn schouders zakten een paar centimeter. De papieren flodderig in zijn knuist. Hij was stil nu, zijn woorden over het hoe en wat en wanneer waren opgedroogd.

Ze liepen door. Hoekjes om, gangetjes in. Langs deuren. Ze manoeuvreerden langs een groot decorstuk. *Falstaff*, twee seizoenen geleden. Een metershoge zwarte tafel. Het was goed geweest. Alles op en om die tafel. Geen uitweg, geen verdwijntruc mogelijk. Krioelende lichamen. Helderrood licht.

Hij keek naar de billen van de jongen. Onverwacht dik, dacht hij. Ze bolden in zijn jeans bij iedere beweging. Leo versnelde zijn pas. Liep nu vlak achter hem. Leo begon hoorbaar te ademen. Hij zag de haartjes in de nek van de jongen. Bruin, stijl. Hij was goed gewassen. Zijn kleren roken schoon. De jongen kromde zijn rug, zette zijn voeten steeds sneller voor elkaar. Hij leek zichzelf bijna voorover te gooien om van Leo weg te komen. Goed zo, dacht Leo. Loop maar.

Dan, linksaf, een tunneltje door en ze waren er. De parketvloer en de hoge gordijnen. Het gelach in de zaal rolde naar hen toe.

De jongen stopte, draaide zich om. Ze stonden bijna neus aan neus. Pieperig zei hij: 'Oké, meneer Landrauff, hier zijn we dan.'

Een zure koffiewalm sloeg in Leo's gezicht. Hij zag hoe het gezicht van de jongen ontsierd werd door een serie kleine littekens. Ondiepe putten. Stank en lelijkheid, dacht hij.

'Poets je tanden,' blies hij hem toe.

De jongen deed struikelend een stap achteruit, draaide zich in dezelfde beweging om en rende weg, het zwarte gat van de gangen in.

De stoel stond links naast hem. Hij ging zitten en keek de zaal in. Een man was grappen aan het maken. Een Belg. Hij deed een stuk *Hamlet*, met een zwaar Antwerps accent. Wat ontzettend dom.

Applaus nu. De man ging af, een vrouw kwam op. Tonnie Dorst, een bejaarde actrice. Vogelvingers, weke armen in een blote jurk en kilo's zwarte oogschaduw. Trillend van de liters rode wijn die ze bij het voorafgaande diner met wethouders en kunstraadmannelijes gedronken had, begon ze te orakelen.

'Onze grootste regisseur...de trots van onze bühne...het is mij een eer...grootste onderscheiding...warm en welkom applaus... Leo Landrauff!'

Hij stond op en liep het licht in. Tetsend vlees van handen, geschreeuw. Te hard. Tonnie Dorst stond met open armen op hem te wachten. Adem in, neus dicht. Drie zoenen. Met de muis van zijn rechterhand duwde hij haar snel weg. Ze propte hem de prijs, een rommelige bulk van een Shakespearebuste, in zijn handen. Aanstellerig achterwaarts buigend liep ze af.

Hij ademde voorzichtig in en rook direct de walm van poeder en 'over de datum'-oestrogenen die ze had achtergelaten. Hij slikte het spuug in zijn keel weg.

Leo ging achter de kathedraal staan en keek de zaal in. Vol en stil. Rechtsvoor vond hij Bob. Zijn brillenglazen glansden in het licht. Leo kon zijn ogen niet lezen. Naast hem zat Elly in een te laag uitgesneden jurk. Haar hoofd was richting haar schoot gebogen. Het licht van haar telefoon bescheen haar witte huid. De concentratieboog van een kleuter.

Godverdomme, de lampen waren te fel op zijn hoofd.

Godverdomme, straks zou het zeer gaan doen.

Hij had het nog zo gezegd.

Hij voelde zijn kruin warm worden. Als het te lang zou duren

zou hij gaan vliegen. Hij slikte en voelde dat zijn stem op oorlogssterkte kwam.

Wat wilden ze dat hij zou zeggen?

Hij zou het ze geven. En meer.

‘Geachte dames en heren hier in deze prachtige zaal. “I realized what a ridiculous lie my whole life has been,” schreef de grote toneelschrijver Arthur Miller ooit. Een ware uitspraak. Mijn leven is, net als dat van u, een leugen. Een grove, mismaakte leugen. Daar rust echter, voor wie bereid is in mildheid de mens te omarmen, geen schande in. Wie kent de waarheid hier? Wie kan zichzelf in de ogen kijken en beweren dat iedere liefdevolle attentie ook werkelijk geboren is uit goedheid?’

En toch blijven wij iedere dag proberen om helder te zijn in ons denken en handelen. U, ik, zelfs de grootste crimineel wil zich vrijwaren van de druk mislukt te zijn in de opdracht die bij onze geboorte al in ons geworteld is: om een waar mens te zijn.’

Zijn huid begon te jeuken. Te branden. Hij zag een klein aura voor zijn netvlies verschijnen. Een bolletje, groen en geel. Het ging omhoog, werd groter en dreef rakelings over de starende hoofden in de zaal.

Terug nu. Praten.

‘En hier zit u dan, in deze zaal waar wij iedere avond weer proberen de wereld van haar mist te ontdoen. Om u te troosten. Of om u juist te vertellen dat het misschien, ondanks uw inspanningen, allemaal wel verschrikkelijk tegen gaat vallen. En u? U bent een held om hier te zijn. Om dit met ons aan te gaan. Om ons het gevoel te geven dat wat wij doen vaak goed is. U staat uzelf geen leven van sluimeren toe. U blijft pijnlijk wakker door uzelf hier en in andere kunsthuizen van oncomfortabele injecties levensdrift te voorzien.

Tegen mijn acteurs zeg ik vaak: het is maar theater. Maar dat is

het niet. Het is voor mij de absolute poging onze levens minder vergeefs te maken.'

Waar zat Bob ook alweer? Leo zocht hem in de zaal en zag toen Bobs brillenglazen, spits uitgerekt als zwaarden in zijn richting wijzen. Eén steek, twee steken.

'Ons gezelschap is het grootste ter wereld. We spelen achthonderd keer per jaar in alle grote toneelhuizen. Van China tot New York. Waarom? Omdat wij geluk hebben. Een publiek hebben dat van ons houdt. Omdat u, lieve mensen, ons al die jaren zo trouw bent gebleven. Dat sterkt ons.'

Een krans van pijn om zijn hoofd. Vuur om zijn haar.

Elly keek naar hem. Haar mond was groot, open en rood.

Hij voelde zijn borst verstrakken. Een band om zijn hart. Vanuit daar sprongen scheuten hitte omhoog naar zijn kruin. Hij hoorde niet meer wat hij zei, maar wist dat hij hun precies gaf wat ze lustten. Wat ze vreten.

'Ik voel me verbonden met onze stad. Onze prachtige, zinderende stad. Ik voel me verbonden met eenieder van u. Met uw warme harten, uw liefde voor schoonheid. Ik kan niet anders zeggen dan dat ik in deze buste uw zielen verenigd zie. Ik doe dit niet alleen, wij doen dit samen. Dus laat ons samen schreeuwen, dag na dag. Uit volle borst. Met alles wat we in ons dragen: leve het licht van het theater. Leve onze harten. Leve de zon.'

Hij greep de kathedr beet. Leve de zon? Wat? Een langzaam geroffel denderde op hem af. Bob. Waar was Bob? De wereld een zwarte disco. Iedereen stond. Weer dat geschreeuw. De geur van duizend oksels rolde naar hem toe.

Bob was blijven zitten. Hij zag even niets dan zijn gezicht. Een kleine glimlach om zijn mond. Elly stond op haar stoel en sprong. Haar borsten bleven strak omklemd door haar jurk.

Leo greep de klomp koper en liep, zo beheerst als hij kon, het donker in.

In de coulissen liet hij zijn prijs vallen. Het ding klapte met een dof geluid op de vloer en bleef vlak voor zijn voeten liggen. Hij keek ernaar.

Een meisje rende naar hem toe. ‘Meneer Landrauff. Geweldig. U was geweldig. Wilt u zitten? Uw prijs. Wacht.’

Ze rende weg en kwam terug met de stoel. Hij zakte erin neer en hield met twee handen de zijkanten van zijn hoofd vast. Zijn schedel leek te scheuren. Het meisje had de prijs rechtop aan zijn voeten gezet en was weggelopen.

Het werd stil. Langzaam kleefde de wereld weer aan elkaar. De pijn ging weg. Hij kneep zijn ogen dicht. Open. Uit de schaduw kwam een grote man naar hem toe.

‘Dat was goed, lief,’ zei Bob. ‘Je hebt het goed gezegd.’

Leo keek hem aan. Dat smalle gezicht, die te grote ogen achter de glazen. Zijn dunne nek. Haat schoot door zijn keel.

Bob legde een hand op zijn schouder, boog zich voorover voor een kus.

Leo schoof de stoel schurend naar achter. Hij zou het hem precies vertellen. Er schoot een kramp in zijn kaken. De pijn vonkte terug zijn kop in.

‘Wat had ik gezegd over de lampen,’ begon hij zacht. ‘Ik heb duidelijk gezegd wat ik wilde met de lampen.’

Bob keek hem aan. ‘God, lief. Waren ze te fel?’ zei hij sloom.

‘Te fel, te fel,’ schreeuwde hij nu. ‘Ik was bijna dood geweest.’

Hij stond op, schopte zijn prijs omver. Een dreun die voort bleef duren. Het ijzer zong na op de houten vloer. Lekker. Meer. Hij tilde de stoel boven zijn hoofd en smiet hem het donker van de coulissen in. Het krassen eindigde in een zucht. Kennelijk lag daar een partij doeken. Leo keek om zich heen. Meer goien. In

de zaal was een band gaan spelen. Harde, funky muziek. Einde programma.

‘Ik kan zo niet werken,’ schreeuwde hij. ‘Ik kan zo niets beginnen!’ Hij balde zijn vuisten en wilde uithalen naar de borstkas van Bob. Hij keek waar hij hem moest raken. Ja, precies daar, op dat dunne botje dat zijn ribben bij elkaar hield. Toen hoorde hij hoog gejoel.

‘Je bent een held! Je bent onze held!’ Elly kwam aanlopen met in haar kielzog zijn troep acteurs. Freek, klein, donker en mooi, omhelsde hem als eerste. De rest kwam, rinkelend met oorbellen en rollend met spieren, om hem heen staan. Joris gaf hem een natte zoen op zijn wang. Céline omarmde voorzichtig zijn middel en drukte haar kin in zijn jasje. Diederik graaide naar zijn hand en kneep er zachtjes in. Elly, met haar lange, witte vingers, dook voor hem op, omklemde zijn gezicht met haar handen en duwde haar neus tegen zijn neus. ‘Held, mijn held,’ ademde ze in zijn mond. Ze at veel groente. Dronk niet. Zoete lucht uit haar longen.

Hun handen aan zijn lichaam. Hun stemmen in zijn oor. Ze waren mooi. Allemaal. Ze vulden zijn ruimte. Ze losten zijn woede en pijn op, direct. Zijn kinderen. Zachtjes fluisterend krioiden ze nu om hem heen. Ze aaiden hem. Over zijn armen. Over zijn broek. En nu begonnen ze te neuriën, of zo leek het. Een zacht gezoem. Hij keek naar links. De ogen van Elly, wat waren ze mooi. En rechts het kettinkje van Joris, de gouden hanger bungelend in het bruine kuiltje tussen zijn sleutelbeenderen. Diederik, die zijn haar precies zo droeg als Leo. Célines mond, roze van zichzelf, een beetje vochtig. En de bovenkant van het hoofd van de kleine Freek. Glanzende strengen dik haar.

Leo dacht niet meer na. Hij liet zich dragen. Ze duwden hem voor zich uit. ‘Naar de bar!’ riep er een. Dit was het. Dit maakte

alles goed. De donkerte van de coulissen, de lichamen die hem mochten aanraken. Hij leunde in hun handen. Schrok toen opeens. Bob. Waar was Bob? Hij mocht niet weggaan. Hij moest het begrijpen. De druk, zijn pijn. Waar was Bob? Leo keek om zich heen. Waar? Hij zou het uitleggen, direct. Hij zou, als hij één minuutje kreeg, zichzelf kunnen verklaren.

Maar Bob liep naast hem, traag. Op gepaste afstand van het troostende organisme waar hij nu zacht en opgelucht in wegzonk. Bob zou blijven. Hij wist het zeker. Bob ging nergens heen. Bob wist het, net als hij.

Er was niets anders dan dit en er zou nooit iets anders zijn.

2

Leo werd wakker, zoals altijd op zijn rug. Hij hield niet van de tijd tussen slapen en waken waarin gedachten monsterachtige vormen aannamen en hij bang was hardop iets te zeggen waar hij zich later voor zou moeten verantwoorden. Als hij ging slapen, sloot hij zijn ogen. Als hij wakker werd, opende hij ze. Open. Dicht. Open. Dicht.

Hij bleef even naar het plafond staren en hoorde het gesis van de fluitketel in de keuken. Heet water maak je in een fluitketel, niet met een waterkoker. Heet water moet naar ijzer smaken. Over dat soort dingen waren Bob en hij het altijd eens geweest. Voorzichtig kwam hij overeind. Hij hoorde een stoel schuiven. Het gas werd uitgezet. Nog drie minuten voor zijn thee klaar zou zijn. Hij schoof zijn benen over de rand van het bed en duwde in één beweging zijn voeten in zijn pantoffels. Staan. Bed opmaken. Hij zag een klein, opgedroogd spuugvlekje op het hoeslaken aan Bobs kant van het bed. Bed dus niet opmaken, zodat Guusje wist dat ze het moest verschonen.

In de keuken zat Bob over de krant gebogen. De thee stond klaar, net als het ei dat hij iedere morgen at. Tweeënhalve minuut, de dooier zelfs nog een beetje koud.

‘Goed geslapen, lief?’ vroeg Bob.

Leo ging zitten en pakte zijn agenda, die hij altijd op de keukentafel liet liggen voor de dag daarop. Hij had zijn assistente

Lena gevraagd niet langer een blauwe maar een zwarte pen te gebruiken en sindsdien waren haar notities enorm verbeterd. Hij wist al wat er zou staan. Eerste repetitie vanochtend. En daarna, daar stond het. Halftwee, Ros Marbre. De eerste echte werkafpraak voor wat, zo had het jong met rode konen beweerd, 'de samenwerking van hun leven' zou worden. Hij bladerde verder. De weken tot aan de première waren gevuld met Ros. Hij was overal, in kleine letters, dan weer grotere, over de weken verspreid als een terugkerende schreeuw. De o een gat dat aan hem trok. Leo duwde zijn agenda van zich af.

'Wat is er, lief?' vroeg Bob.

'Hoe laat komt Guusje?' vroeg Leo. Hij stak zijn lepel hard in het door Bob gepelde ei.

'Tien uur. Ze moest op bezoek bij haar broer. Kanker.'

Leo balanceerde het flodderige wit en de diepgele struif op zijn lepel. In één rechte lijn bracht hij alles naar zijn mond. Koude, zoet-zoute zaligheid op zijn tong. Hij zou hem krijgen, Ros. Van glanzende voorpret naar grauwe paniek. Hij had één gesprek nodig. Eén uur samen met die jongen en hij zou weten hoe de hazen liepen.

'Lief,' zei Bob, 'hoe laat moet je je pak hebben?'

Leo slikte. 'Eén uur. Antraciet. Geen das. Wit hemd.' Hij bleef naar zijn ei kijken. Het was niet helemaal gelukt. Op de rand van zijn eierdop een drupje geel.

Bob wachtte even. Toen hij begreep dat Leo hem niet aan zou kijken, begon hij te praten. 'Guusje belde. Ze is wat later vandaag. En ik heb haar beloofd dat ze binnenkort kan komen eten. Ze is eenzaam sinds Roel gestorven is.'

'Die schrijver,' spuugde Leo. 'Het is een klein kind. Een klein verwend kind. Hij wil ons gijzelen.' Hij zag opeens het gezicht van Ros in vlammeende technicolor voor zich. Die blozende huid.

Bloezend bij de wangen. Die rode mond. Dikke zwarte krullen die overal vandaan leken te komen. Hij zoomde in. Hij kon de beginnende groeven in het voorhoofd zien. Het waterpokptutje bij de neus. Hij kneep zijn ogen dicht.

‘Lief, geen zorgen,’ zei Bob zachtjes. ‘We komen eruit.’

Ros verdween. Leo keek tussen zijn oogharen door naar Bob. Die had zijn lange lijf over de tafel gebogen en probeerde met zijn hand Leo’s hand te pakken. De tafel was te breed. Leo bewoog niet. Hij zag hoe Bobs grijpende vingers nu langzaam hun weg terug zochten, tot ze in zijn eigen schoot belandden.

Die zachte stem, dacht Leo. Bob zou nooit schreeuwen. Hij kon het niet eens. In zijn stem was een draadje niet aangesloten, waardoor er ruis over zijn woorden leek te liggen. Hij klonk alsof hij altijd in een zandstorm zat. Een onheldere, beschaamde stem was het. Tijdens repetities moest iedereen naar hem vooroverbuigen als hij eens iets zei. Dan hielden de lichtjongens op met fluisteren en trippelden de acteurs naar de tafel waarachter Leo en hij samen zaten. Ze wilden altijd naar hem luisteren. Hij gaf de spelers het idee dat zij net zo goed een voorstelling aan het maken waren. Dat ze ook eigenaar waren van het product, zoals hij soms tegen Leo zei. Het product.

Daarom hingen ze aan zijn lippen. Leo dacht soms dat hij het expres deed. Dat zorgvuldig uitspreken van zijn woorden. Die tederheid in zijn zinnen.

God, wat was het een zachtaardige man. Hoe hij tijdens de middagpauze in de lunchruimte stukjes broccoli naar binnen schoof. Alsof hij een baby naar bed bracht. Zijn mond een zachte massa waarin alles week werd. Geen gevecht van tanden en tong met de stronken. Bob sprak zoals hij at, zoals hij liep, zoals hij sliep. Hij had de arrogantie van een stokoude monnik die niets meer nam dan hij nodig had. Precies daarom had Leo besloten

bij hem te blijven, al tijdens de eerste ontmoeting. Met Bob zouden zijn veters nooit meer breken, zijn oksels altijd droog zijn en zou zijn buik dun blijven. Bob zette het materiaal van de wereld onnadrukkelijk naar zijn hand. Ze vonden altijd een tafeltje in overvolle restaurants. Bij uitverkochte concerten die ze tegen beter weten in bezochten, lagen er opeens twee kaartjes klaar. Een douche met koud water, een gemist vliegtuig, een domme val over een losliggende steen in het park waar zij hun zondagswandelingen maakten. Het bleef hun dankzij Bob bespaard. Maar na drie jaar samenzijn ging Leo de fouten zien. Het plukje haar dat Bob overgeslagen had bij het scheren van zijn oksels. Het boek dat hij onder de bank vond. De altijd net te gare groene bonen. En hij nam het hem kwalijk.

Bob was geen meester over de elementen, zoals hij eerst dacht. Hij was een onverschillige man en ondervond daarom geen weerstand. Hij was geen antagonist van de wrede chaos van het leven. Hij was een helper.

Leo, wiens bestaan een queeste was waarin nooit maar één seconde zijn aandacht mocht verslappen, was aanvankelijk ziekelijk jaloers. Het gemak, het godvergeten verwende gemak van Bobs bestaan. En vooral: het gebrek aan de wil om van die aangeboren mazzel een meesterwerk te maken. Waarom de kleine mismaakt-heden? Een kruimel op de tafel? Een rubbervlek van een schoen op de deur? Leo besloot dat onnadrukkelijke controle over de wereld waardeloos was. Bobs lankmoedigheid moest afgestraft worden.

Leo begon hem iedere dag hard en meedogenloos op zijn kleine vergissingen te wijzen. Bob, ongenaakbaar, vouwde een schief opgevouwen handdoek netter op als Leo hem dat gebod. Hij bracht nu iedere dag om stipt acht uur 's avonds het vuilnis weg. Hij typte zijn boodschappenbriefjes voortaan uit. En hij zette de

grote wandklok iedere dag precies gelijk. Wanneer Leo hem na een dag goede resultaten vroeg of Bob niet zelf ook een beetje tevreden was over de bewust aangebrachte orde, ontving hij een vaag lachje waarin geen verborgen verdriet verscholen lag. Ook in de nieuwe regels schikte hij zich zonder morren. Als een plastic zak in een zwembad.

Ze begonnen seks te hebben in een vaste volgorde die Leo had bedacht. Seks was, door Leo's open hoofd, nooit ruw geweest, maar door de steeds schonere ruimte om hen heen besloot Leo dat ook hun lichamen aan de nieuwe situatie konden voldoen. Bij aanvang stond Leo naast het bed en pijpte Bob hem vijf minuten met lange, regelmatige halen. Dan veegde hij met een tissue Leo's lul af. Hierna ging Bob precies op het midden van het bed op zijn buik liggen. Leo trok met zijn rechterwijsvinger een lijn van zijn nek tot aan zijn anus. Stopte de vinger tussen Bobs billen tot hij de ruimte voelde groeien. Hij ging op zijn knieën aan weerszijden van Bobs benen zitten en stak zijn lul zonder omhaal half in het gat. 'Span aan,' zei hij vervolgens, waarna Bob zijn anus samenkneep en Leo met oppervlakkige stoten zijn eikel masseerde tot hij kwam. Als het heel goed was geweest, veegde Leo zijn billen af. Maar vaak moest Bob het zelf doen. Vervolgens ging Leo op het bed tegen de muur zitten met zijn benen wijd. Bob nam daartussen plaats en trok zich af. Als hij klaarkwam, ving Bob alles in zijn handen op. Weer een tissue. Dan de douche. Leo eerst.

Bob liep dan vaak naar de woonkamer en zette opera op. Een gewoonte uit hun eerste jaren samen. Op Verdi's *Rigoletto* verschoonde hij de lakens. Callas gilde, Bob bromde mee. Als Leo terugkwam uit de douche en ze elkaar voor het strakke, nieuwe bed troffen, gaven ze elkaar een zoen. Met tong. Bob voorzichtig, Leo harder. Diep naar binnen. Daarna trok Leo zich terug onder

het dekbed en ging Bob zich wassen. Als hij terugkwam, sliep Leo al. Bob kroop naast hem, legde een hand op Leo's arm. Licht uit.

Toen Leo's succes exponentieel begon te groeien en Bob nog steeds zonder enig verzet iedere ochtend zijn ontbijt maakte, realiseerde Leo zich dat hij definitief gewonnen had. Hij had eerst strategisch de voorwaarden van hun samenzijn bepaald. Daarin was hij met vlag en wimpel geslaagd. En nu draaide Bobs wereld volledig om hem. Om zijn gedachten en plannen. Om zijn onbetwistbare talent. Hun leven was veranderd in Leo's grote project.

Direct na deze revelatie werd hij rustig en verdween zijn dagelijkse woede om Bobs mogelijke tekortkomingen. Een goed heerser haalt de verslagen vijand binnen en geeft hem een ereplek aan zijn hof. Leo vroeg hem nederig zijn hoofd dramaturg te zijn en Bob stemde in. Een dramaturg zonder kritiek, dat begreep Bob goed. Een dramaturg die naast hem zat, knikte bij al zijn aanwijzingen, soms een bescheiden college gaf. De perfecte secondant.

Leo had eens een dramaturg gehad die het als zijn heilige taak zag Leo te pas en te onpas te corrigeren onder het mom van transparantie. Na de repetities stond ze in hoekjes te fluisteren met de acteurs. Arm om hen heen. Begripvolle knikjes. Hij had haar na vijf dagen de wacht aangezegd. Nooit meer een vrouw naast hem, spijkerde hij aan zijn hersenmuur. Ook al zijn regieassistenten en lichtontwerpers waren sindsdien mannen. Bij kostuumontwerpers kwam je er niet altijd onderuit, helaas. Maar Leo liet Bob over kleuren, materialen en lengtes overleggen en hoefde alleen maar te knikken als hij het eindresultaat voor de eerste keer zag. Eigenlijk was er alleen nog maar Bob. Dag na dag zaten ze samen, aten ze samen en praatten ze samen over Leo's volgende stap naar onsterfelijkheid. Bob was verdwenen in Leo en Leo dirigeerde met vaste hand zijn sterrenstelsel naar beider tevredenheid.

Hij keek naar Bobs ronde ogen achter het dikke montuur. Het platte, loodgrijze haar op zijn hoofd. De ingevallen wangen. Het was tijd voor het volgende plan.

‘Ros Marbre,’ zei Leo zacht. Hij legde het lepeltje van zijn ei secuur op zijn servet.

‘We maken dit snel af. We doen het grondig. Zorg ervoor dat hij niet te veel om ons heen hangt. We maken wat we willen. Hij heeft geen recht.’

Bob keek Leo aan. ‘Dat is goed, lief. Vergeet je niet dat Diederik jarig is?’

Leo keek naar de gepoetste tafel en de net geknipte vingernagels van Bob. Hij voelde opeens paniek zijn borstkas in schieten. Hij wilde naar Bob toe rennen en hem bij zijn benen pakken. Hij wilde op de grond zitten en zijn hoofd in de stof van Bobs ochtendjas verbergen. Leo voelde de aderen in zijn nek kloppen. Hij kende dit niet. Hij moest zijn gedachten ordenen. Rustig worden. Acht weken doorwerken. En dan vrij. Als ze eenmaal in New York zouden zijn, moesten ze het nodig hebben over Bobs laatste restjes leven buiten. De uren die er nog steeds waren zonder elkaar. In New York moesten ze de volgende fase in. In het appartement zouden ze compleet zijn. Hij zou het Bob nu nog niet vertellen. Later, wanneer de tijd bijna daar was, zou hij hem inlichten. Ze zouden de laatste horde soepel nemen. Hij wist het zeker. Leo schoof zijn stoel met een ruk naar achteren en stond op. Met onvaste stem, als een kind dat voor het eerst om een boodschap is gestuurd, zei hij: ‘En niks eten met Guusje. Ik wil die chloorlucht niet aan m’n tafel.’

Bob keek hem aan. Knikte zachtjes.

Leo draaide zich star om en marcheerde de kamer uit zonder om te kijken. Ros schoot weer zijn hoofd in. Woede raasde op en neer in zijn keelgat. Het was zijn kunst, wat die twee oplichters